

Naam: L.H. Plant en W. Roskam
Datum: 2 december 2019
Team/teamonderdeel: Programma Duurzaamheid
Telefoonnummer: 06-31997645

Collegevoorstel

Onderwerp	Concept Duurzame Energieladder Almelo
Advies	Bespreekstuk
Is er een uiterste behandeldatum?	Ja, 10 december 2019
Hoofdpogave	Programma Duurzaamheid
Portefeuillehouder	E.J.F.M. van Mierlo
Openbaar	Openbaar
Raadsvoorstel of raadsbrief	n.v.t.

Toelichting voor de openbare besluitenlijst:

De gemeente Almelo werkt aan een duurzame samenleving en streeft naar meer duurzame energieopwekking met als doel in 2050 zo goed als klimaatneutraal te zijn. Daarnaast werkt de gemeente in de regio samen aan een Regionale Energie Strategie (RES). Almelo bereid zich voor door onderzoek te doen naar de kansen en belemmeringen voor duurzame energieopwekking en door het landschap te analyseren. Dit heeft geresulteerd in een concept Duurzame Energieladder. Met deze ladder wil de gemeente haar visie op duurzame energieopwekking kenbaar maken. Het college stelt de concept Duurzame Energieladder vast en besluit de raad te informeren middels een politiek beraad.

Voorgesteld besluit

1. De concept Duurzame Energieladder Almelo (INT-70124) vast te stellen, met als belangrijkste aspecten:
 - De kansen- en belemmeringenkaarten voor duurzame energieopwekking;
 - De landschapsanalyse;
 - Aanwijzen van de twee clustergebieden voor grootschalige duurzame energieopwekking met bijbehorende waardenkaarten;
 - Randvoorwaarden voor duurzame energieopwekking;
 - Mogelijkheden voor participatie door inwoners en belanghebbenden middels een gebiedsproces;
2. De concept Duurzame Energieladder Almelo, ter bespreking tijdens een politiek beraad aan te bieden aan de raad;
3. De eventuele suggesties uit het politiek beraad te verwerken in de definitieve Duurzame Energieladder en deze vervolgens ter vaststelling door te geleiden naar de gemeenteraad.

Inleiding

Doel

De gemeente Almelo heeft een concept Duurzame Energieladder (ladder) opgesteld. Het doel van de ladder is om initiatiefnemers van duurzame energieprojecten duidelijkheid te geven over de visie van de gemeente op (grootschalige) duurzame energieopwekking. De initiatiefnemers kunnen aan de hand van de ladder zien of hun plannen binnen het beleid van de gemeente passen. Zij worden hiermee gefaciliteerd, men hoeft niet eerst in overleg (dit mag wel natuurlijk), maar kan direct de plannen op de Duurzame Energieladder afstemmen. Een initiatiefnemer dient altijd een omgevingsvergunning aan te vragen. De concept Duurzame Energieladder is het resultaat van diverse onderzoeken en een politiek

beraad in het kader van technische en landschappelijke mogelijkheden. Hieronder wordt de aanleiding geschetst en de wijze waarop de Duurzame Energieladder tot stand is gekomen.

Aanleiding

De gemeente Almelo werkt met het programma Duurzaamheid aan een toekomst zonder fossiele energie. Het doel is om in 2050 klimaatneutraal te zijn. Daarvoor is schone, duurzame energie nodig in plaats van vervuillende fossiele energie. Almelo werkt daarin al geruime tijd samen met de andere Twentse gemeenten. In 2017 is gestart met een Twentse Energie Strategie (TES), als voorloper op de Regionale Energie Strategie (RES). In de TES zijn reeds afspraken gemaakt over het realiseren van een energieneutraal Twente in 2050. Vorig jaar bleek dat het Klimaatakkoord ook aanstuurt op regionale samenwerking, door middel van een RES. De overgang van de TES naar de RES was daardoor snel gemaakt. In de RES moeten de regio's in Nederland aangeven hoeveel grootschalige duurzame energieopwekking zij, uiterlijk in 2030, kunnen realiseren. Het Klimaatakkoord spreekt van een opgave van 35 terawattuur (TWh) op land. Dit staat ongeveer gelijk aan 30% van de Nederlandse energiebehoefte. De overige 70% moet op zee opgewekt gaan worden. Via de RES-en moet duidelijk worden wat door welke regio aan de opgave van 35 TWh kan worden bijgedragen. Zowel ons programma als de RES waren aanleiding voor de gemeente om onderzoek te doen naar de kansen en belemmeringen voor (grootschalige) duurzame energieopwekking.

Totstandkoming Duurzame Energieladder Almelo

Begin 2019 zijn op basis van beschikbare lokale en landelijke data de kansen en belemmeringen voor duurzame energieopwekking in beeld gebracht. Daaruit is kaartmateriaal ontstaan. De kaarten geven duidelijk aan waar duurzame energieopwekking, door bijvoorbeeld wind of zon, wel en niet (of alleen in overleg) mogelijk is. Voor windenergie gelden een aantal belemmeringen, zoals de laagvliegroute, hoogspanningslijn en wettelijke afstanden tot woningen. Zonne-energie kan in principe overal toegepast worden. Evenals kleine windmolens op alle boerenerven. Echter, het college heeft in december 2018 de Zonneladder vastgesteld. De Zonneladder is een toetsings- en sturingsinstrument voor de stimulering en realisatie van de opwek van duurzame elektriciteit met zonnepanelen. De uitgangspunten van de Zonneladder zijn overgenomen in de Duurzame Energieladder. Het belangrijkste uitgangspunt is dat de voorkeur uitgaat naar zonnepanelen op daken en op braakliggende terreinen, voordat er zonneparken op land gerealiseerd worden. De Handreiking Kwaliteitsimpuls Zonnevelden van de provincie Overijssel is gebruikt als leidraad bij het opstellen van de Zonneladder voor Almelo. Echter, om een reëel bijdrage te leveren aan de RES, is het ook nodig om zonneparken op land te realiseren. De ontwikkeling van zon op dak gaat daarvoor niet snel genoeg. Bovendien is het versnipperde particuliere eigenaarschap een belemmering in het grootschalig toepassen van zonnepanelen op daken.

Naast de technische mogelijkheden speelt ook de kwaliteit van het landschap een belangrijke rol in de vraag waar en hoe grootschalig duurzame energie opgewekt kan worden. Het inrichten van grootschalige zonneparken en plaatsen van windmolens heeft immers grote invloed op de uitstraling en landgebruik van het buitengebied. Diverse onderzoeken, waaronder een recent onderzoek van het Planbureau voor de Leefomgeving, geven aan dat het landschap in snel tempo versnipperd. Het Planbureau stelt dat er behoefte is aan een samenhangend landschapsbeleid om verdere verrommeling en een wildgroei aan allerlei andere functies te voorkomen. Het gaat om de kwaliteit van het landschap op de lange termijn, ook in de toekomst is er behoefte aan een buitengebied waar men kan recreëren en waar ruimte is voor natuur en biodiversiteit. Daarom is er voor Almelo een landschapsanalyse uitgevoerd. Een belangrijke conclusie is dat er bepaalde landschappen zijn, zoals het kenmerkende Twentse oude ontginningslandschap, die zich slecht lenen voor grootschalige energieopwekking. Er zijn in Almelo ook landschapstypen die beter passen bij de maat en schaal van zonneparken en windmolens. Denk hierbij aan de grote, open landschappen die zich in het noorden van Almelo en rondom de Leemslagenplas bevinden. Daarom zijn deze twee gebieden het meest geschikt (zowel in technisch als in landschappelijk opzicht) voor grootschalige duurzame energieopwekking. Echter, ook in deze gebieden is het belangrijk om de kernkwaliteit van de omgeving te behouden en elementen toe te voegen. Daarom wordt in de Duurzame Energieladder ingezet op 'meepakkers'. Meepakkers zijn kansen (zoals multifunctioneel ruimtegebruik, waterberging, voedselproductie, educatie, biodiversiteit) die in het gebied liggen en bijvoorbeeld gecombineerd kunnen worden met de aanleg van een zonnepark. Een andere optie is bijvoorbeeld een bijdrage vanuit de ontwikkelaar in een omgevingsfonds. Het fonds wordt dan ingezet ten behoeve van de kwaliteit van het gebied.

Politiek beraad 27 augustus 2019

In augustus heeft een politiek beraad plaatsgevonden over de kansen- en belemmeringenkaart en de landschapsanalyse. De raad is toen geïnformeerd over de onderzoeken. Daarnaast zijn de raadsleden gevraagd naar hun mening over de te benutten duurzame energiebronnen (zon en wind), de twee clustergebieden (Almelo Noord en het Leemslagengebied), het benutten van meepakkers en participatiemogelijkheden. De resultaten zijn bij de verdere uitwerking van de Duurzame Energieladder meegenomen. In het politiek beraad is tevens als vervolgactie aangegeven dat er een Duurzame Energieladder wordt opgesteld.

Proces Duurzame Energieladder

Vanaf het politiek beraad in augustus 2019 is gewerkt aan de Duurzame Energieladder. Door middel van diverse atelierssessies met interne betrokkenen, waterschap Vechtstromen en de provincie Overijssel is de Duurzame Energieladder tot stand gekomen. Daarbij zijn bestaande beleidskaders zoals de Zonneladder en het project Energiecorridor A35 betrokken.

Omgevingsvisie en participatie

De energietransitie is naast een technisch vraagstuk ook vooral een sociaal vraagstuk. Het is belangrijk dat mensen de mogelijkheid krijgen om mee te praten en mee te doen. Participatie is essentieel om draagvlak te krijgen voor duurzaamheid en de lokale duurzame energieopwekking. Daarom wordt voorgesteld om bij een concreet initiatief binnen de twee gebieden waar grootschalige duurzame energieopwekking voorzien is, een gebiedsproces op te starten. Dat past goed bij de integrale gedachte van de Omgevingswet en de omgevingsvisie. Het verduurzamen van de maatschappij (waar de energietransitie onderdeel van uitmaakt) is een belangrijk strategisch oogmerk van de omgevingsvisie. De Duurzame Energieladder is hierbij het uitgangspunt.

Beoogd effect

Het beoogd effect is om op een zorgvuldige manier, met oog voor het kwetsbare landschap, conform het programma Duurzaamheid, duurzame energie op te wekken en te streven naar een klimaatneutrale samenleving in 2050. Tevens kan Almelo een reële bijdrage leveren aan de RES (opgave tot 2030) en daarmee ook aan de doelen van het Klimaatakkoord.

Argumenten voor

1.1 De Duurzame Energieladder past binnen bestaand beleid

De Duurzame Energieladder streeft dezelfde doelen na als het programma Duurzaamheid, namelijk duurzame energieopwekking in Almelo ten behoeve van een klimaatneutrale stad in 2050.

1.2 De Duurzame Energieladder geeft input voor de Regionale Energie Strategie

Binnen de RES wordt geïnventariseerd wat welke gemeente kan bijdragen. Door de Duurzame Energieladder en de onderliggende onderzoeken kan Almelo een reële bijdrage leveren aan de RES.

1.3 Met de Duurzame Energieladder beschermen we kwetsbaar landschap

Door middel van de Duurzame Energieladder voorkomen we een wildgroei aan grootschalige energieopwekkingsinstallaties. Juist door te clusteren worden de kwetsbare landschappen ontzien, en zetten we in op geclusterde energielandschappen met respect voor het bestaande landschap.

1.4 Er is een breder gebiedsproces nodig om de kwaliteit van de twee clustergebieden te borgen.

Middels gebiedssessies zal een integraal gebiedsplan worden gemaakt. Initiatiefnemers, belangengroeperingen, inwoners en gemeente zitten samen aan tafel.

1.4 De Duurzame energieladder geeft initiatiefnemers voor duurzame energieprojecten duidelijkheid

Initiatiefnemers worden geïnformeerd over de visie van de gemeente middels de Duurzame Energieladder. Zij kunnen hun plannen hier direct op afstemmen.

2.1 De raad wordt betrokken bij de Duurzame Energieladder

De concept Duurzame Energieladder wordt met de raad besproken door middel van een politiek beraad. Het doel van het politiek beraad is de raadsleden te informeren over de inhoud en processtappen die zijn gezet om tot de ladder te komen en om suggesties op te halen.

Kantttekeningen

1.1 De Duurzame Energieladder doet geen uitspraken over de exacte locaties voor grootschalige duurzame energieopwekking

De Duurzame Energieladder wijst geen percelen aan. Dit wordt in een vervolg, door middel van een gebiedsproces, verder vormgegeven.

1.2. De Duurzame Energieladder is niet met de inwoners van Almelo besproken

Aangezien er in de Duurzame Energieladder geen locaties worden aangewezen (alleen gebieden), is het vooralsnog niet zinvol om breed met inwoners in gesprek te gaan. Pas als er een concreet initiatief ligt is het aan de initiatiefnemer om omwonenden (en mogelijk ook bedrijven) aan te bieden om mee te denken en indien gewenst ook mee te doen. De gemeente faciliteert daarbij. In de Duurzame Energieladder staat opgenomen hoe inwoners kunnen participeren. Dit is conform de Gedragscode zon op land en het Klimaatakkoord.

Alternatieven

Het alternatief is om geen Duurzame Energieladder vast te stellen en ad hoc, op basis van gesprekken met initiatiefnemers, te bepalen of een bepaalde ontwikkeling al dan niet gewenst is.

Kosten, opbrengsten, dekking en preventief toezicht

Dit voorstel brengt geen kosten of opbrengsten met zich mee. Tevens speelt het preventief toezicht geen rol bij dit voorstel.

Uitvoering

Zodra het concept van de Duurzame Energieladder is vastgesteld door het college wordt de gemeenteraad geïnformeerd over de inhoud en het doorlopen proces door middel van een politiek beraad, hierbij worden ook het waterschap Vechtstromen en de provincie Overijssel uitgenodigd. De stukken voor het politiek beraad zijn opgenomen in de bijlage. De eventuele resultaten van het politiek beraad worden meegenomen in de definitieve versie van de Duurzame Energieladder en ter besluitvorming aan het college en aan de raad aangeboden.

Bijlagen

1. Concept Duurzame Energieladder Almelo (INT-70124)
 2. Presentatie politiek beraad (INT-70126)
 3. Bijlage Duurzame Energieladder: Terugkoppeling politiek beraad 27 augustus 2019 (INT-70128)
-

Procesinformatie

Intern overleg

Het voorstel is afgestemd met de Adviespool, programma Omgevingswet, en Uitvoering Fysiek.

Afstemming met portefeuillehouder

Het voorstel is op 2 december 2019 besproken in het programmaoverleg met de portefeuillehouder Duurzaamheid en heeft instemming.

Directie-advies

B&W voorstel standaard

Communicatie over het besluit

Regulier via openbaar iBabs.